

Běloruská azbuka

1 nemá zvuk (Ь)

10 samohlásek

32

21 souhlásek

‘ apostrov

А а

О о (О о - vždy přízvučný!)

У у

Э э (Э э - téměř vždy přízvučný!)

К к

М м

Т т

Д д

1. Přečtěte a napište psací azbukou

Мама, тата, дом, дома, том, дата, на! там, танна, котка, тэма, тут, до
Máma, táta, dům, doma, svazek, datum, na, tam, levně, kočka, téma, tady, stačí

2. Čtete dialog

- Мак, тата дома?
 - Так, дома. Там.
 - А Эма?
 - Эма? Эма тут.
 - Эма!
 - Так, мама.
 - На, тут котка.
 - Котка?
 - Так, котка Томка.
-

В в

С с

Н н

Г г

Г г [ɣ] - hrtanový zvuk

/explozivní ve výjimkách: гузік, ганак, розгі, швагер, вакзал/

3. Прэчтэце а напішыце псací азбукou

вам, вока, во, вон, вонкава, вас, сам, гэта, танга, танк, год, такса, дог, гад, нос, многа

vám, oko, tady, ven, navenek, vás, sám, to, tango, tank, rok, jezevčík, dog, had, nos, mnoho

4. Чтэце dialog

Д: Ганна, гэта каму сок?

Г: Гэта Тому, Дана.

Д: А нам?

Г: А гэта вам, тут. Вада во тут.

Д: А кава?

Г: Во кава. Давай (й - [j]) кубак (б - [b]).

Д: До! до!

Г: Гэта многа? Каму гэта кава?

Д: Гэта Маку.

Г: А-а, тады многа... Ну, во і гатова. А ты? Каву? Сок?

Д: Я сок.

V běloruštině je přízvuk volný. Přízvučná slabika se vyslovuje energicky, nepřízvučné slabiky se redukují (ale neztrácejí své akustické vlastnosti) a vyslovují se oslabeně. **Čtete slova s přízvukem na druhé slabice:**

сама, само, каму, каго, вада, асэдка, гатова, таксама, вакно, камода, нуда
sama, samo, komu, koho, voda, propiska, hotovo, také, okno, komoda, nuda

І і

ы

Ў ў

5. Чтэце slova s i, ы, ў

- Pozor! i po samohlásce se čte jako [ji]

вы, ты, дым, куды, пакой, той, твой, твайго, твайму, мой, майго, майму, у пакоі [ji], будынак, вусны, потым

vy, ty, dým, kam, pokoj, tamten, tvůj, tvého, tvému, můj, mého, mému, v pokoji, budova, ústa (rty), potom.

кім, вамі, маім [ji], Іна, ігуана

kým, vámi, můj, Ina, leguán

Souhlásky před i čteme měkce:

Ніна, ніва, нітка, нікуды

Nina, oblast působení, nit, nikam

6. Napište psací azbukou běloruská slova, která jste přečetli

7. Čtĕte dialog

- Іна! Там ігуана!
 - Ігуана?
 - Так, ігуана, у гэтым пакоі!
 - У нас дома ігуана?
 - Там, пад вакном!
 - Ганна, пад вакном камода.
 - Пад камодай!
 - Ганна, гэта сон. Пад камодай котка.
-

Б б

Р р

8. Přečtĕte a napište psací azbukou

Кубак, боты, бо, бык, гарбата, кропка, брат, вырай, рыбка, тры, рэстаран, бар, дрэва, дрэнны, добры, стары, дурны, марудна
Hrnek, boty, protože, býk, čaj, tečka, bratr, ráj, rybka, tři, restaurace, bar, strom, špatný, dobrý, starý, hloupý, pomalu

9. Čtĕte dialog

- У рэстаране [нĕ]
- Прывітанне [нĕ].
 - Нам тры кавы і кубак гарбаты.
 - Добра.
 - Торт “Карона” добры?
 - Так, добры. Нават выдатны.
 - Тады таксама торт “Карона” і ваду “Дарыда”.
 - Добра.
-

Ÿ ŷ tento zvuk se může vyskytovat v následujících případech:

- nahrazuje **y** uprostřed slova po samohlásce a před souhláskou, nebo na začátku slova, pokud předcházející slovo končí samohláskou: *аўдыторыя* (posluchárna), *на ўроку* (na hodině), *ва ўрыўку* (v úryvku);
- nahrazuje **v** po samohlásce na konci nebo uprostřed slova:
na konci slova: *улоў* (výlov), *кроў* (krev), *кароў* (krav - G. Pl.), *удоў* (vdov - G. Pl.) (v jiných formách těchto slov se na místo ŷ píše **v**: *уловы* - N. Pl., *крыві* - G. Sg, *карова* N. Sg, *удавя* N. Sg.); uprostřed slova: *траўка* (trávka), *наіўны* (naivní), *лоўка* (šikovně), *умоўны* (podmíněný);
- jako sufix minulého času u sloves ve formě mužského rodu jednotného čísla: *быў* (byl), *спаў* (spal), *граў* (hrál), *краў* (kradl)
- v některých dalších slovech: *коўдра* (deka), *моўсты* (tlustý), *воўк* (vlk), *конаўка* (hrnek) apod.

У po samohlásce se **ne vždy** mění na ŷ:

- na začátku vlastních jmen: *на Украіну*, *да Уварава*

- v cizích slovech na začátku nebo pokud y tvoří slabiku:

да урны (do odpadkového koše), вакуум (vakuum), опиум (opium), страус (pštros).

10. Přečtěte a napište psací azbukou

Воу́к, трау́ка, ко́нау́ка, найуны, роу́ны, воу́на, коу́дра, тоу́сты

Vlk, tráoka, hrnek, naovní, rooný, vlna, deka, tlustý

Ж ж

Ш ш

Ц ц

Ч ч

Х х

11. Přečtěte a napište psací azbukou

жаба, жаданы, жарт, жах, жонка, жанр, жоу́ты, муж, шапка, шар, ружa, шарж,
цанa, цацка, цуд, цудоу́ны, цукр, цукат, чабор, чай, чаму, чырвоны, аранжавы,
чарапахa, хай, хто, хваробa, хустка, хутка, холад, чырвоны, чатыры, чорны,
працa, худы, адпачынак, горача, цэгла, учорa

žába, žádoucí, žert, hruza, žena, žánr, žlutý, muž, čepice, balónek, ruže, karikatura, cena,
hračka, kouzlo, kouzelný, cukr, kandovane ovoce, mateřidouška, čaj, proč, červený, oranžový,
želva, ať, kdo, nemoc, šátek, rychle (brzo), zima, červený, čtyři, černý, práče, hubený,
odpočinek, horko, cihla, včera

12. Čtěte dialog

- Ива, Макс, я так рады!
- Ромa! Во дык сустрэча! Ну што, да нас з Данай на каву? Тут побач. Дана б
былa [l] радa.
- Добра.
- ...
- Ива, каву з цукрам?
- Так-так, з цукрам і з малаком. І Максу таксамa гэтак.
- Ну, што ў вас?
- У нас па-старому. Стары такса Рэкс, старая кватэра, старая працa.
- У нас таксамa нічогa новага.
- Так-так. Нічогa новага. А гэты прыгожы дом?
- Так, гэта праўда. У нас новы дом. Мы так рады!
- Мы з Максам таксамa за вас рады. А ў нас трохгадовы сын. Дарэчы
таксамa Ромa. Зараз з ім мамa Макса. Таму нам хутка трэба дадому.
Шкадa.

Л л

13. Přečtete a napište psací azbukou

Булачка, масла, смала, шалфей, шарлотка, халодна, вакзал, завулак, малады, фатограф, фатаздымак, заўтра, зорка, зараз, крэсла, вуха, звычайны, ложак, стол, крэсла, здаровы, хворы, хвароба, мала.

Houska, máslo, smůla, šalvěj, šarlota (žemlovka), zima, nádraží, postranní ulička, mladý, fotograf, fotografie, zítra, hvězda, teď, židle (křeslo), ucho, obvyklý, lůžko, stůl, křeslo, zdravý, nemocný, nemoc, málo.

14. Čtete text

Гэта Макс. Макс фатограф. Зараз Макс хворы, таму Макс дома. У Макса сабака такса. Той сабака стары і разумны. Сабаку Макса даспадобы Максавы боты. Таму Макс хворы. Бо зараз халодна, а на ботах прарэхі.

Přízvuk může připadat i na třetí nebo čtvrtou slabiku. Čtete a vyslovujte správně následující slova:

Гарады, карнавал, рэстаран, шахматыст, пачакай, каранаваў, халаднавата
Města, karneval, restaurace, šachista, počkej, korunovat, chladno

Skloňování zájmen хто, што, гэты, той

1. хто	1. што	1. гэ <u>т</u> ы	1. той
2. ка <u>г</u> о	2. ча <u>г</u> о	2. гэ <u>т</u> ага	2. та <u>г</u> о
3. ка <u>м</u> у	3. ча <u>м</u> у	3. гэ <u>т</u> аму	3. та <u>м</u> у
4. ка <u>г</u> о	4. што	4. гэ <u>т</u> ага	4. та <u>г</u> о
6. пры кі <u>м</u>	6. пры ч <u>ы</u> м	6. пры гэ <u>т</u> ым	6. пры т <u>ы</u> м
7. кі <u>м</u>	7. ч <u>ы</u> м	7. гэ <u>т</u> ым	7. т <u>ы</u> м

Pozor! 5. pád (клічны склон) se v běloruštině zachoval, ale v singuláru se nejčastěji vyskytuje ve formě Nominativu. Jsou určitá pravidla používání substantiv ve vokativu, o kterých se bude hovořit v dalších lekcích. V plurálu se vždy používá forma nominativu.

a. Podtržená substantiva nahrad'te zájmeny хто nebo што:

Бара заўважыла брата і пайшла да палаца. У брата ў правай руцэ была скрыначка. У скрыначцы быў Барын падарунак. Бара пайшла разам з братам на каву. Бара, ты хочаш каву з цукрам?

b. Přidejte správný tvar zájmena той

Ганна працавала ў старым прыгожым будынку. Пра выкладчыка Рома чуў многа добрага. У самы год Андрэй скончыў

школу. Ты ўжо бачыў новага студэнта з нашай групы? Так, я гаварыў з студэнтам пра нашы пары. часам Макс скончыў працу.

c. Přepište celé věty z cvičení b., místo zájmena *той* použijte *гэты*.

15. V cvičeních, dialozích a textech, které jste přečetli, se vyskytla tato slova. Pokuste se vzpomenout, co znamenala a dopište český ekvivalent. Označte přízvuk

Аранжавы	Звычайны	Стол
Бар	Здаровы	Страус
Бо	Зорка	Такса
Боты	Кава	Там
Брат	Камін	Тата
Будынак	Камода	Тоўсты
Булачка	Канапа	Трава
Бык	Карова	Траўка
Вада	Конаўка	Тры
Вакзал	Котка	Туды
Во	Коўдра	Тут
Вока	Крэсла	Учора
Вонкава	Кубак	Фатаздымак
Воўк	Куды	Фатограф
Воўна	Ложак	Хай
Вусны	Мала	Халодна
Вуха	Мама	Хвароба
Гад	Марудна	Хворы
Гарбата	Масла	Худы
Горача	Многа	Хустка
Даспадобы (каму)	Муж	Хутка
Два	Наіўны	Чабор
До	Нікуды	Чарапаха
Дог	Нос	Чатыры
Дом	Пакой	Чырвоны
Дома	Потым	Цана
Дрэва	Праца	Цацка
Дрэжны	Прыгожы	Цуд
Дурны	Разумны	Цудоўны
Дыван	Роўны	Цэгла
Жаба	Ружа	Шалфей
Жонка	Рыба	Шапка
Жоўты	Рэстаран	Швэдар
Зараз	Сабака	
Заўтра	Сок	

16. Práce s novou slovní zásobou:

a. Napište slova s opačným významem

Адпачынак - _____

Хворы - _____

Добры - _____

Худы - _____

Халодна - _____

Учора - _____

Зараз - _____

Цудоўны - _____

b. Doplněte slovní spojení vhodnými slovy

(_____) кавы

(_____, _____) з воўны

(_____, _____) з цукрам

(_____, _____) з цэгля

(_____) з маслам

(_____, _____, _____) з дрэва

c. Doplněte další slova

бык, _____ (živočichové)

хустка, _____ (oblečení)

кава, _____ (nápoje, jídlo)

вуха, _____ (části těla)

прыгожы, _____ (povaha, vzhled člověka)

шалфей, _____ (rostliny)

стол, _____ (nábytek)

жонка, _____ (rodinní příslušníci)

жоўты, _____ (názvy barev)

хутка, _____ (příslovce)

два, _____ (číslovky)

d. Utvořte příslovce od přídavných jmen podle vzoru

Vzor: Вонкавы - *вонкава*,

Прыгожы - *прыгожа*

Гарачы - _____, дрэнны - _____, звычайны - _____

_____, цудоўны - _____, найўны - _____

разумны - _____, роўны - _____, халодны - _____

_____, хуткі - _____.

e. Zkuste vytvořit souvislý text, který bude obsahovat co největší množství slov z uvedené slovní zásoby (viz č. 15).

Дж, дж

дождж, джджысты, адраджэнец, дрожджы, нараджэнне, хаджу
děšť, deštivý, obrozenec, kvasnice, narození, chodím

Samohlásky *E e, Ě ě, Ю ю, Я я* a měkké souhlásky

Samohlásky *E e, Ě ě, Ю ю, Я я* se můžou číst dvojím způsobem:

a) jako dva zvuky (viz níže);

b) jako jeden zvuk: *e* se vyslovuje jako [ɛ], *ě* jako [ɔ], *ю* jako [y], *я* jako [a]. Písmena *e, ě, ю, я* se vyslovují jako [ɛ], [ɔ], [y], [a] vždy v pozici po souhlásce. Předchozí souhlásku přitom *e, ě, ю, я*, stejně jako *i, z*měkčují (*неба* ,nebe‘, *пята* ,pátý‘, *мёд* ,med‘, *музикл* ,muzikál‘).

Pro změkčení předchozí souhlásky se používá také *ь*, kterému neodpovídá žádný zvuk, slouží pouze pro označení měkkosti: *конь* ,kůň‘, *соль* ,sůl‘, *гусь* ,husa‘, *спаць* ,spát‘, *скрозь* ,skrz, všude‘

Čtěte a vyslovujte měkké souhlásky:

1. Прэчтэце а напішце псacі азбукou

Н н

Не, раніца, да пабачэння, няма, немагчыма, сумненне, нічога, няма за што, няма мне даравання, няма сумнення, кастрычнік, канешне

Ne, ráno, na shledanou, není, není možné, pochybnost, nic, není zač, není pro mne odpuštění, nejsou pochybnosti, říjen, samozřejmě

М м

Мілы, у мяне, меню, меншы, мяса, паміж, мяккі, чай з мятай, мёдам

Milý, u mne, jídelní lístek, menší, maso, mezi, měkký, čaj s matou, medem

Б б

Робіш, зрабіў, белы, безэ, бісквіт, бясконцы, беларус, бязрукі, рабіна, разбіў, абед

Děláš, udělal, bílý, pusinky (druh sušenek), piškot, nekonečný, Bělorus, nešikovný, jeřabina, rozbil, oběd

П п

Пяты, пятніца, першы, пераканаў, пернік, пісаў, пірог, піва, не пярэч, піў, хлопец

Pátý, pátek, první, přesvědčil, perník, psal, koláč, neodporuj, pil, chlapec

2. Čtěte dialog

М, В: Здароў, Пётра!

П: Міла і Ваня! Добрай раніцы!

М: Ты куды, Пётра? Зараз жа занятак!

П: Занятак? Што за занятак?

В: Грэчаская мова. Практыка.

П: Той занятак нудны.

В: А іспыт складаны.

П: Не пераканаў, Ваня!

М: Выкладчык строгі.

П: **Не рабі з камара каня**, Міла. Нічога страшнага. Ну, да заўтрага! А дванаццатай футбол!

В: Бывай, Пётра!

3. Přečtete a napište psací azbukou

В в

Прывітанне, вечар, да вечара, вішня, віскі, вядома, вясна, вячэра, увесну, кавярня
Vítám, večer, uvidíme se večer, višně, whisky, určitě, jaro, večere, na jaře, kavárna

Л л

Гандаль, колер, люблю, пакуль, калі, калі ласка, але, сумленне, сумленна, вельмі, вельмі слухна, нельга, нельга не пагадзіцца, ніколі, куфаль, лёгка, лета, улетку, лістапад, люты, большы, меліса

Obchod (prodej), barva, mám rád, zatím, kdy, prosím, ale, svědomí, svědomitě, velmi, velmi správně, nelze, nelze nesouhlasit, nikdy, sklenice, lehce, léto, v létě, listopad, únor, větší, meduňka,

Х х

Хіба, хібіў, хірург, хістанне, хітры, хіхікаць, хімік, хіпі

Chyba (snad), byl v rozpacích, chirurg, kolísání, dovedný (mazaný), hihňat se, chemik, hippie

4. Čtete dialog

Міла і Ваня былі на занятках. Паміж заняткамі ў іх быў вольны час.

В: Пётра вельмі слухна заўважыў, што занятак гэты нудны. З ім нельга не пагадзіцца.

М: Так, нудны і бясконцы, але што зробіш.

В: Хіба што заскочым да кавярні?

М: Выдатна! Гэта нам дапаможа прачнуцца!

В: Во тут ядрэнна.

М, В: Прывітанне.

А: Добры вечар. Меню, калі ласка.

М: Мне, калі ласка, каву капучына. І безэ.

В: А мне чай і вішнёвы пірог.

А: Добра.

В: Ой, Міла, заўтра першага кастрычніка?

М: Так, першага кастрычніка.

В: Мілачка, няма мне даравання. Пачакай тут. Зараз буду.

...

М: Ой, кветка! Ваня, так міла! Што за нагода?

В: З днём нараджэння, Міла.

М: Шчыры дзякуй, толькі...

В: Што толькі?

М: Толькі гэта ажно першага лютага.

А: Чай, кава, вішнёвы пірог і безэ, калі ласка.

5. Přečtete a napište psací azbukou

З з

Зялёны, зямля, зёлкі, зіма, узімку, зіхатлівы, пазяхаў, зерне, падземны, марозіва
Zelený, země, bylinky, zima, v zimě, třpytivý, zíval, zrní, podzemní, zmrzlina

С с

Сёння, сiні, сюды, сябе, вяселле, убачымся, серада, сем, восем, усё, не сярдуі, сястра, месяц, запрасіў, сябар, восень, увосень, вясёлы
Dnes, tmavě modrý, sebe, svatba, uvidíme se, středa, sedm, osm, vše, nezlob se, měsíc, pozval, kamarád, podzim, na podzim, veselý

Ф ф

Фільм, фіранка, фестываль, фігура, фірма, філе, філолаг, фільтр
Film, záclona, festival, postava, firma, filé, filolog, filtr

6. Čtete dialog

Сёння серада. Пасля працы Васіль і Ганна дамовіліся сустрэцца ў кавярні, у сем вечара. Сустрэча адбылася толькі ў восем, бо Ганна спазнілася. Сястра ёй нечакана падкінула пляменніка Ромку.

- Не сярдуі, Васілька, у мяне не атрымалася хутчэй.

- Нічога не здарылася, усё нармальна. Калі ласка, сядай.

- Дарэчы, Ромка, павітайся.

- Прывітанне, Ромка. Такі мілы малыш! На, Ромка, аловак, асадкі і аркуш. Малюй, добра? Толькі не на гэтай сiняй кнізе.

- Што новага, Васіль?

- Што новага? Перш-наперш, вяселле Даны і Ромы прызначана на верасень - праз месяц. Нас запрасілі.

- Выдатна!

- Але вось навіна! Наканец-та мне прафесар пазычыў кнігу іншага прафесара. Гэта кніга па квантавай электрадынаміцы. Вельмі, вельмі займальна! Ганна! (Ганна пазяхнула).

- Так, вельмі займальна. Давай купім марозіва.

- Канешне, прабач, я захапіўся сваім аповедам. Момант.

- Ромка, Хочаш марозіва? Ромка! Ты што? Не малюй на кніжцы! На кніжцы нельга!

(Васіль вярнуўся з марозівам)

- На кніжцы!?! Толькі не на кніжцы! Ромка!

7. Přečtete a napište psací azbukou

К к

Кепскі, лёгкі, кірунак, кіпеў, кіно, высокі, нізкі, кілбаса, кірмаш, кітаіст, кішэня, блакітны

Špatný, lehký, směr, vřel, kino, vysoký, nízký, salám, tržnice, sinolog, kapsa, modrý

Г г

Гі́бкі, гід, герб, гепард, гі́тара, гі́сторык, геро́й, географ, гі́пс
Pružný, průvodce, erb, gepard, kytar, historik, hrdina, geograf, sádra

8. Čtete text

Вада закіпела. Дана заварыла гарбату. Па пакоі папшыў лёгка вудар ліпавага цвету. Дана чакала Ніну. Сяброўкі збіраліся ў кіно. Дана прымерыла спадніцу блакітнага колеру. Было прыгожа. Толькі кішэня на швэдры не пасавала. Хутчэй бы прыйшла Ніна: сяброўка абяцала, што раскажа пра свайго новага хлопца. Ганна казала, што той хлопец кітаіст і вялікі знаўца кітайскай паэзіі, што колісь той хлопец вельмі добра граў на скрышцы, росту, па словах Ганны, хлопец высокага. А Іва казала, што хлопец Ніны геабатанік, росту нізкага і колісь добра граў, але не на скрышцы, а на гітары.

Všimli jste si, že pro označení měkkých zvuků se používají stejné grafémy jako pro označení zvuků tvrdých: *біў*, *bil'* – *быў*, *byl'*, *мыла*, *mýdlo'* – *мiлы*, *milý'*, *пара*, *pára'* – *пeры*, *peř'* apod. Výjimku tvoří souhlásky **Д д, Т т**. Tvrdému zvuku [д] odpovídá měkký [дз'] (při psaní se označuje дз), tvrdému zvuku [т] odpovídá [ц'] (při psaní se označuje ц). Například *хата*, *dům'* – *у хаце*, *v domě'*, *вада*, *voda'* – *у вадзе*, *ve vodě'*, *катаць*, *vozt'* – *каціць*, *vězt'*, *год*, *rok'* – *у годзе*, *v roce'*.

Tomuto jevu se říká **dzekanně** (změna [д] v [дз']) a **cekanně** (změna [т] v [ц']).

Jak vysvětlit takový rozpor? Tvrdý zvuk [дз] pro běloruštinu není příznačný a vyskytuje se pouze v některých slovech polského původu (*ксeндз*, *kníže'*, *нeндза*, *bída*, *nouze'*). Tvrdé **ц** [ц] je historicky tvrdý zvuk, měkký protějšek a s měkkým zvukem [ц'] není geneticky příbuzné: *цырк*, *cirkus'*, *царква*, *kostel'*, *цэлы*, *celý'* srov. *цeплы*, *teplý'*, *цeмпа*, *tma'*, *цixi*, *ticho'*.

Kromě [ц] existuje ještě několik zvuků, které nemají měkké protějšky: jsou to především [ж], [ш], [дж], [ч], [р], [ц] a také [ў].

Pozor!

Zapamatujte si 6 historicky tvrdých zvuků: [ж], [ш], [дж], [ч], [р], [ц].

9. Přečtete a napište psací azbukou

Дз дз

Ксeндз, нeндза, дзeнь, у годзе, дзякуй, дзе, гадзiна, будзь, будзьце, будзьце ласкавы, адзiн, дзeвяць, дзeсяць, тьдзeнь, панядзeлак, дзяўчына, дзяўчынка, нядзeля, поўдзeнь

Kněz, bída, den, v roce, děkuji, kde, hodina, buď, buďte, buďte tak laskavý, jeden, devět, deset, týden, pondělí, dívka, děvčátko, neděle, půlden/jih

Ц ц

Пяць, шэсць, бываіце, цяжкі, цёплы, цёмны, цeнь, цябе, дазволь запрасіць цябе

Пёт, шэст, мейте се, тэжкы, теплы, темны, стін, тебе, довол, абыч тэ позва

Další příznačný fonetický jev je to, že **з, с, ц, дз** se změkčují pod vlivem následující měkké souhlásky. Jejich asimilace se graficky nepředává, ale přestože po nich nenásleduje **ь**, vyslovovat se musí měkce: *снег* ,sníh', *чацвер* ,čtvrtek', *радасць* ,radost', *мяслі* ,müslí', *змест* ,obsah', *дзме* ,fouká', *сьнеданне* ,snídaně'. (Podle tzv. klasického pravopisu pro označení této asimilační měkkosti se **ь** používá, zmíněná slova by se podle tohoto pravopisu měla psát takto: *сьнег, чацьвер, радасць, мясьлі, зьмест, дзьме, сьнеданне*).

9. Čtete dialog. Vyslovujte správně měkké souhlásky

- Алё, прывітанне, будзьце ласкавы, запрасіце, калі ласка Насцю.
- Хвіліначку.
- Так, слухаю.
- Прывітанне, Насця, гэта Дзіма.
- Вітаю, Дзіма, рада чуць.
- Што чуваць, Насця? Як прайшоў дзень?
- Дзень быў вельмі цяжкі, давялося працаваць дзевяць гадзін. Зараз трэба выпіць цёплага малака і ў ложак.
- Каця, а што ты робіш заўтра?
- Заўтра ў мяне вольны дзень, да працы не трэба.
- Тады дазволь запрасіць цябе ў шэсьць гадзін на канцэрт.
- З задавальненнем. Дзякуй, я з радасцю пайду.
- Выдатна, тады заўтра ў пяць гадзін сустрэнемся ля твайго дома. А пакуль дабранаць.
- Да заўтрага.
-

10. Skloňování osobních zájmen *ты, мы, вы*

1. ты	1. мы	1. вы
2. цябе	2. нас	2. вас
3. табе	3. нам	3. вам
4. цябе	4. нас	4. вас
6. пры табе	6. пры нас	6. пры вас
7. табой	7. намі	7. вамі

11. Položte otázku a odpovězte na ni podle vzoru. Pište celé věty

Vzor: Валодзя ўчора пазваніў (ты, мы, вы). Каму ўчора пазваніў Валодзя? Валодзя пазваніў табе, нам, вам.

1. Той падручнік Алесь атрымаў ад (ты, мы, вы).
2. На (ты, мы, вы) можна разлічваць.
3. Выкладчык размаўляў з (ты, мы, вы) пра новы семінар.
4. Вольга аддзячыла (ты, мы, вы) за паслугу.
5. Іва даўно хацела з (ты, мы, вы) пазнаёміцца.
6. Паміж (ты, вы) і (мы) няма таямніц.
7. Алег быў з (ты, мы, вы) у тэатры.

8. Бацькі ча́ста думалі пра (ты, мы, вы).
 9. Саба́ка да (ты, мы, вы) прызвычаі́ўся.
 10. Сябры́ кпі́лі з (ты, мы, вы).

12. V cvičeních, dialozích a textech, které jste přečetli, se vyskytla tato slova. Pokuste se vzpomenout, co znamenala a dopište český ekvivalent. Označte přízvuk

Абед	зялёны	пакуль
адзін	зямя	паміж
але	кавярня	панядзелак
безэ	калі	падземны (пераход)
беларус	калі ласка	пераканаць
белы	канешне	пернік
бісквіт	кастрычнік	першы
блакітны	кепскі	пазяхаць
большы	кілбаса	піва
бязрукі	кіно	піраг
бясконцы	кіпець	пісаць
вельмі	кірмаш	піць
вечар	кішэня	поўдзень
віскі	колер	прывітанне
вішня	лета	пятніца
вядома	лёгка	пяты
вясна	лёгка	пяць
вячэра	лёгка	рабіна
восем	лістапад	рабіць
восень	люты	раніца
восьмы	марозіва	сем
высокі	меліса	серада
вяселле	меншы	сёмы
вясёлы	меню	сёння
гадзіна	месяц	сіні
географ	мёд	снаданне
гід	мілы	сюды
гісторык	мяккі	сябар
гітара	мяса	сястра
да вечара	не	тыдзень
да пабачэння	не сярдуі	убачыцца
дзе	немагчыма	убачымся заўтра
дзевяты	нельга	увесну
дзевяць	нельга не пагадзіцца	увечар
дзень	нізкі	увосень
дзсяты	ніколі	удзень
дзсяць	нічога	узімку
зёлкі	нядзея	улетку
зіма	няма	фігура
зімовы	няма за што	фільм
	няма мне даравання	філолаг
	няма сумнення	фірма
		хіба

На сябе можна апрануць
У кавярні можна заказаць
З сябрам можна паразмаўляць пра

18. Napište antonyma

Апошні –, сумны -, учора -, увечар -
....., узімку -, поўдзень -, спераду -
....., меншы -, хітры -, халодны -,
высокі -, кепскі -, лёгкі -, можна -, не -
..... (3), спрытны -, светлы -, дзяўчынка -
....., муж -

e. Zkuste vytvořit souvislý text, který bude obsahovat co největší množství slov z uvedené slovní zásoby (viz č. 15).

Vítání

- Добрай раніцы!/ добрага ранку!
- Добры дзень!
- Добры вечар!

- Прывітанне!
- Здароў!

Loučení

Да пабачэння!
Да сустрэчы!
Да новай/ /хуткай сустрэчы
Да заўтрага!//Да заўтра!
Да вечара!
Да панядзелка!
Дабранач!
Бывай/це!
Пакуль!

Začátek konverzace

- Што новага?
- Што чуваць?
- Як жывеш?/ жывяце?
- Як справы?

- Дзякуй, усё добра, а як ты?

выдатна
вельмі добра
добра
нішто сабе

Так сабе
Дрэнна

Вельмі дрэнна

Souhlas

- Так// Але// Ну
- Вядома!//Зразумела//Пэўна ж!

Nesouhlas

- Не! Не, не!
- Вельмі шкада, але...
- Гэта немагчыма /недапушчальна, непажадана/
- Мы ніколі гэтак не зробім/ /з гэтым не пагодзімся

Poděkování

Дзякаваць каму

- Дзякуй! - Няма за што
- Вялікі дзякуй! - Калі ласка!
- Шчыры дзякуй!
- Будзьце ласкавы!
- Прашу вас!

Omluva

Дараваць каму

- Даруй! Даруйце
- Прабач//Прабачце, калі ласка
- Прашу прабачэння, што прымусіў Вас чакаць
- Мне вельмі непрыемна//прыкра турбаваць Вас, але...
- Не сярдуй/це
- Не злуйся/не злуйцеся

- Нічога не здарылася
- Не турбуйцеся, усё ў парадку/ усё нармальна

- Будзьце ласкавы, перадайце мне ...
- Скажыце, калі ласка, калі (дзе, хто, чаму)